

H O R U S I T Z K Y F E R E N C:

Nagyon fontos volna, ha egész középhegységi karsztunk, ahol a bányavíz-veszély fennáll, feltérképezésre kerülne. Mindez fontos lenne Szádeczky munkájának kiértékelése szempontjából is. A régi karsztformákról előző kartársunk azt mondotta, hogy azoknak morfológiailag igen sok ormájuk lehet. Ha precizizálni akarjuk, mikor kezdődött az őskarszt, csak a pleisztocen, pliocén, oligocén, stb. jelölhető meg, általában minden olyan időszak, amikor a karsztosodásra alkalmas kőzetek felszínre kerültek. A krétában a bauxit karsztos felszínnek öbleiben alakult ki. Ezt követte a laramiai mozgás, ahol az eocén fedi le a régi karsztos felszíneket. A Budai hegységben pl. a Ferencshalmon nagyszerűen látszik, hogy tufa települ be a régi karsztos öblökbe és nummulinas mészkő fedi be. Több esetben az erózió preparálja ki a fedett karsztok régi formáit. Világos azonban, hogy a mai felső karszt egészen fiatal. A Mecsekben tektonikai mozgások voltak, nyilvánvaló, hogy ennek következtében a karsztos folyamatok intenzívebbé váltak, tehát nem választhatjuk ezeket külön. Valamennyi olyan fázisban, amely a régebbi mészköveket felszínre hozta kipreparálódtak őskarsztok, és mint geomorfológiai tényezők is számításba jönnek.

A másik kérdés a tektonikus és nem tektonikus, hévvízes és nem hévvízes barlangok kérdése. Nyilvánvaló, hogy a mélységből a hév-
vizek tektonikai vonalakon fognak a felszínre törni, tehát a hév-
vizes barlangok is lényegileg preformált vonalak. Ha megnézzük barlangjaink térképét, itt sok esetben azt tapasztaljuk, hogy a tektonikai igénybevétel nyomán a Moor-féle felülethasadékok mentén történt az elválás, a hasadékvíz a Moor-féle felületeken tör felszínre. Itt tehát voltaképpen geomechanikai igénybevétel folytán létrejött vonalak mentén történt a barlangképződés.

Az egész ankétben hiányoltam egy kissé a víz viselkedésének meg-
tárgyalását a kőzet belsejében. Az ankét a karsztosodásnak első-
sorban morfológiai tekintetben jelentős felszíni részleteivel fog-
lalkozott. Keresztül kell vinni, hogy a földrajzi és hidrográfiai
társulat együttes ülésen kerítsen sort a karszthidrológiai és mor-
fológiai kérdések közös megbeszélésére.

B U L L A B.: A Magyar Földrajzi Társaság és Vizrajzi Társaság
között az együttműködés még csak azért nem valósult meg, mert a
Magyar Földrajzi Társaság még nem működik. Mihelyt működik, ezt
az együttműködést meg fogjuk valósítani.

B E R T A L A N K Á R O L Y:

Nagy érdeklődéssel hallgattam Leél-Össy kollégánk felsorolását,
melyből kitűnt, milyen sokféle szempontból lehet osztályozni a
barlangokat és nagyon jól válogatta meg a szempontokat. Én sze-
rintem még attól is függ az osztályozás, hogy ki osztályoz. Más-
képpen osztályoz a morfológus, geológus és megint másképpen az
archeológus és ami talán az egyik számára mesterkéltnek látszik,
a másik szempontjából fontos lehet. Nem teljesen értek egyet Leél-
Össyvel, amikor azt mondta, hogy "nagyságra való tekintet nélkül".
Valahol mégis csak kell határt szabni. Gyakorlati szempontból a-
jánlom a határt ott megvonni, ahova az ember még behatolhat, bár
itt is vannak bizonytalanságok. Tulajdonképpen a barlangkutatás
részben beletartozik a karsztkutatásba, de sok minden beletarto-
zik a barlangtanba, amihez a karsztkutatásnak semmi köze sincs.
A mesterséges barlangokat nem szívesen engedem el, már csak a
természetvédelemre való tekintettel sem. Ha a karsztkutató osztá-

lyoz, akkor ezek kimaradnak, de amikor a régész is beleszól a dologba, egészen más a helyzet. Ezt azonban meg lehetne oldani, ha a bizottság elé menne a dolog.

Ami az őskarszt kérdését illeti, itt megelőzőbbnek tartanám a "fosszillák karszt" elnevezést. Az ilyen régi karsztformák figyelembevétele már csak a bauxitkutatás szempontjából is fontos. A kor kérdésében bizonyos zavart okoz az, hogy meg akarják fiatalítani a barlangokat. Itt az a helyzet, hogy az üregképződés megelőzi az üledékképződést. Nagy tömegére a barlangoknak illik, hogy a jégkort nem megelőző időben alakultak ki, de ez nem általános. Ebben a kérdésben még nem látunk tisztán, mert nagyon kevésbé ismerjük még a barlangi kitöltést, annak is inkább csak a felső rétegét. Nagy örömmel hallottam Bulla professzor bevezető szavaiban, hogy valami mintha indulna nálunk ezen a téren, nem tudom, kimondottan csak a karsztra és a karsztvizre vonatkozik-e. /Bulla Béla: "A morfológiai kutatásokra az Akadémia támogatásával!" / Nagyon jó lenne, ha a Szlovákiában, Jugoszláviában, stb. folyó intenzív kutató-élettel kapcsolatot tudnánk találni. Azt hittem, ilyen átfogó dologról van szó. /Bulla Béla: "Azon kell lenni, hogy ilyen legyen!"/

B O R O S Á D Á M:

Pár szóval szeretném elmondani, hogy az én növényföldrajzi kutatószívem nagyot dobbant akkor, amikor azt hallottam, hogy beigazolt dolog, hogy a posztponatusi mozgásoknak olyan nagy jelentőségük van, és hogy karsztterületeink ilyen késői időben emelkedhettek meg. Ha ez így van, akkor előfordulhat az az eset is, hogy karsztterületeink magasabban is voltak talán, mint ma és ha ilyen esetek esetleg kinyomozhatók, akkor azoknak a flóra-reliktumoknak, melyeknek speciális mikroklimájú rejtett helyeken való előfordulásával találkozunk, elhelyezkedésében és ezeknek a reliktumoknak megmaradásában talán az a körülmény is belejátszhatott, hogy karsztfelszíneink magasabban is voltak.

B U L L A B É L A:

e l n ö k i z á r s z ó j a

Megállapíthatjuk, hogy a karsztankét megrendezése nem volt hibával. Nagyon sok értékes probléma és feladat merült fel, melyeknek megvalósítása és összhangba-hozatala a közeljövő nagy feladata. A karsztankét nagy sikere elsősorban a szervezők: Láng Sándor és Leél-Össy Sándor érdeme. Ennek a tartalmas és szép vitaestnek sikere minket arra bátorít, hogy ezt a kezdeményezést kiépítsük, tovább folytassuk és megtaláljuk a rokontársulatokkal való együttműködés módját. Erre most megvannak a lehetőségek, hiszen tudjuk, hogy népgazdaságunk igen tekintélyes pénzüsségeket bocsát rendelkezésünkre, hogy zavartalanul folytathassuk az eredményes kutatómunkát.

Még egyszer megköszönve az előadók és hozzászólók közreműködését, melyek valamennyiünk előtt világossá tették az elmélet és gyakorlat dialektikus egységét, az eredményes karsztankétot bezárom.